

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Iudex Ecclesiasticus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

ex iustitia, hæc emolumenta fisco & parti procurare. Ità Lessius *lib. 2. c. 12. dub. 18. num. 134.* contra Molinam *de iust. tom. 1. tract. 2. disp. 95. num. 36. p. 3. tract. 6. ref. 35. §. Tertio.*

Tenetur iudex investigare veritatem.

Judex tenetur omnibus modis laborare, ut veritas inveniatur, ut secundum ipsam judicare possit. Hostica, *part. 9. tr. 9. ref. 41.*

IVDEX ECCLESIASTICVS.

Iudex Ecclesiasticus punire potest laicum delinquentem unam cum Clerico.

1. † AD Judicem Ecclesiasticum spectant omnes causæ spirituales, siue tales sint ratione personæ, siue ratione obiecti. Et sic generaliter est competens iudex Clericorum, & aliquando etiam laicorum. Nam primo † potest punire laicum, si delinquat simul cum Clerico, maximè si præueniat in captura, quia magis dignum trahit ad se minus dignum, cap. *per tuas, de arbit.* & causæ continentia non debet dividi, *leg. nulli C. de iudic. & alibi.* Et ratio est; quia sic vicantur absurda, quæ sequerentur, si unus diversam & fortasse contrariam ab alio sententiam ferret, cum tamen agatur de eodem delicto & eadem sint probationes. Ità Fagnanus *resp. pro cons. Pauli V. part. 3.* & alii contra Pereiram *de manu reg. part. 2. c. 41. numer. 3.* Orlacum *decis. Pedemont. 103. num. 10.* & alios. Et ità restatur Scaccia *de iud. causa lib. 1. c. 11. numer. 24.* decisum esse à Sacra Congregatione Cardinalium *die 10. Decemb. 1591. in l. Si quis uxori. ff. de furtis*, solum habetur, quod socius uxoris in furando res sui viri, non gaudeat immunitate uxoris, eo quòd uxor non teneatur de furto pro rebus subtractis à viro; non quoad diversa Tribunalia pertineat. Bulla Pii IV. *die 26. Maii 1565.* fuit correctæ, & redacta ad terminos juris communis, & S. C. Trid. per aliam Bullam Pii V. *die 20. Iunii 1566. part. 3. tract. 1. ref. 1. & p. 4. tr. 1. ref. 7.*

Coram se peierantem.

2. Deinde potest iudex Ecclesiasticus punire laicum pro periurio coram se

commisso; quia ratione perjuri factus est illi subditus. Non ità de laico erga Clericum coram se peierante. Ità Covarru. *tract. quest. c. 12. num. 8. part. 3. tr. 1. ref. 60.* Et tandem punire potest laicum in quocumque delicto misti fori, de quo vide *V. crimina misti fori.*

3. Item coram iudice Ecclesiastico conveniri potest laicus primò, si postquam lis contra eum in foro seculari mota est, efficiatur Clericus, nam iudex laicus non solum executionem sententiæ exercere non potest in Clerico, ut certum est, sed etiam debet à li-

te superfedere, & ipse Clericus declinatoriam opponere pro remissione. Si enim quis post delictum ad Ecclesiam confugiens, gaudet immunitate, quanto magis gaudere debet, qui personam Deo perpetuo consecrat per Ordinum susceptionem? Ità Marinus *ref. quotid. c. 54. numer.* contra Grassum *de eff. Cler. fructuum eff. 1. 1239. part. 4. tract. 1. resol. 38.* Sicut præbenda sibi locata.

Ità Valboa *tom. 2. ad tex. c. 2. de iudic. à numer. 59.* cum Abbate in cap. *si Clericus laicum 1. not. col. 4. de foro compet. ubi dicitur, quòd Clericus potest convenire laicum coram iudice Ecclesiastico pro rebus Ecclesiæ, & suis, siue agat actione reali, siue personali.* Ità etiam tenet novissimè Sacra Rota Rom. *die 28. Maii 1631. part. 4. tract. 1. resol. 24. & 56. & part. 5. tractat. 1. resolutione 7.* Sic ergò laicus emphyteuta Ecclesiæ, vel Clerici factus est subditus Ecclesiastico, maximè, si illi expressè se submitit, quòd laicus iudex prohibere non potest. Ut quamvis Ecclesia non possit laicum ad suum forum trahere, nisi in casu furti, aut violentiæ, ut docet Felinus in cap. *cum sit generale, de foro compet. numer. 4.* adhuc emphyteuta huiusmodi coram Ecclesiastico posset conveniri, si pensiones denegaret, aut non solveret, quia privando Ecclesiam jure suo, violentiam illi faceret. Vide Maceratensem *lib. 1. resol. 48. resolut. 24. cit. §. Non reticeam, Ratione iuris & ex parte in part. 5. tract. 1. resolut. 8.* In *rispatrona* jure patronatus laicorum solus iudex Ecclesiasticus judicat; quamvis non sit

Aaaa 2 propriè

*Possessionis
spiritualis.*

*Decimarum
in omnibus
casibus.*

*Præterquam
si decima
auctoritate
Papa in
aliud permutata
sint cum
laico.*

proprie spirituale, est ramentum adnexum spiritualitati. Ita etiam de possessione rei spiritualis, licet sit merè temporalis, & laicalis, quemadmodum & de proprietate, cum qualitas spiritualitatis qualitatem temporalitatis absorbeat. Rota Romana cit. p. 11. r. 1. ref. 56.

4. Solus item Ecclesiasticus est competens in causis decimarum, etiam Principibus feudi nomine concessarum, nam, licet dominium fructuum omnino spectet ad laicos, & feudum censetur sæculare: oritur tamen à jure spirituali & Ecclesiastico. Ita contra Rebuffum de decim. quæstion. 10. num. 39. Rota Romana cit. cum Tannero in 2. 2. disput. 5. quæstion. 3. dub. 2. part. 1. tractat. 2. ref. 90. & 91. part. 3. tractat. 1. resolut. 50. & part. 4. tract. 1. resolut. 56. §. Tertia. Qui explicat aliquos casus decimarum ad Ecclesiasticum pertinentes. Primus est, quando Clerici cogunt laicos solvere decimas contra præscriptionem, vel consuetudinem immemorabilem. Secundus, etiam quando quæstio non est juris, sed facti, & etiam si agatur contra quempiam pro furto, aut detentione decimarum. Tertius, quando laicus conductor decimæ inivit pactum, ut coram iudice laico conveniri possit. Quartus, quando causa agitur contra laicos fures de solvendis fructibus decimæ, & non de ipso jure decimarum servando. Bonacina quoque de leg. disputat. ult. quæst. 5. punct. 6. num. 1. addit laicum non posse cognoscere in causa decimarum, etiam titulo compromissi. Et placet opinio Moneræ de decim. c. 8. qu. 1. n. 10. quod de possessorio decimandi cognoscat solus Ecclesiasticus. Unus casus est, in quo iudex laicus procedere potest in causa decimarum, si scilicet decimæ auctoritate Summi Pontificis in Principes translatae sint cōtractu permutationis: quia nimirum Principes rebus aliis æqualis, aut majoris æstimationis illas compensant, nam tunc decimæ ratione permutationis debentur Principi, & Ecclesiasticus suum transtulit à decimis in rem subrogatam. Ita Toire in 2. 2. t. 2. q. 87. d. 8. n. 4. p. 1. r. 2. ref. 90. 91. 92. 93. 94. & p. 3. r. 1. ref. 50.

5. Declaravit etiam Rota Romana Item Iudex Ecclesiasticus est competens in possessorio matrimonii, quamvis agatur inter personas merè laicas; petens in qua habet adnexam causam & titulum possessorio spiritualitatis part. 4. tractat. 1. resolut. 56. matrimonii. Est etiam competens in causis sponsaliorum, & si de illorum valore agitur, private. Ita Sanchez de matrimon. tom. 1. rum. lib. 1. distinct. 29. num. 9. part. 1. tractat. 2. resolut. 131. Et pendente lite super matrimonio, vel sponsalitiis ad solum iudicem Ecclesiasticum spectat, sequestrare puellam causa explorandi consensus. Ita Genuenfis, & alii communiter ex c. cum locum, de spons. unde etiam ille iudicate debet de loco tuto ex reg. ad rem mobilem ad legatum. ff. de procur. parte 1. tractat. 2. resolutione 132.

6. † Item in causa usuræ. † Ac proinde potest præcipere iudici laico sub pœna excommunicationis, quod superfedat ab executione contractus, donec decidatur, an sit usurarius, necne. Ita Gurtierrez de juram. conf. part. 1. cap. 2. num. 11. contra Barbatum vol. 2. conf. 45. num. 10. ex cap. lator quo filii sint legitimi. Et hoc maxime si Ecclesiasticus prævenisset in cognitione usuræ talis contractus, ut notat Martha de jurisd. p. 2. cap. 45. num. 15. 20. Nec in hoc casu potest iudex laicus præfigere terminum parti exceptionem opponenti, intra quem causa incidens spiritualis coram Ecclesiastico terminetur, quia non potest hō superiori legem imponere: id tamen potest Ecclesiasticus p. 3. tract. 1. ref. 18. Item executio legatorum piorum pertinet ad Episcopum private. Vide verb. Legatum num. 12.

7. Tertio conveniri potest laicus coram iudice Ecclesiastico à personis miserabilibus ex tex. cap. super quibusdam. de verb. signif. ibi. Item viduus, pupillis, orphanis, & miserabilibus personis tenentibus in iudicio Ecclesiastico respondere. & ex cap. si quis de potentibus 21. cap. si quis Romipetas 23. cap. illi, qui 25. in ord. 24. quæst. 3. in quibus iuribus indistinctè & absque alicujus causæ præfinitione hoc

Et usura.

Et in causis miserabilium.

ne hoc privilegium miserabilibus conceditur. Quod etiam docent Alvarez de priv. paup. quest. 52. num. 13. Cenedo 99. canon. quest. 14. num. 4. & alii. Si vero pupillus, aut vidua esset dives, hoc privilegio non gauderet. Idem DD. part. 4. tract. 1. ref. 90.

Item in omnibus causis, quas sibi vendicavit consuetudo, vel prescriptio.

8. Quattò laicus coram Ecclesiastico conveniri etiam potest ex consuetudine & prescriptione, ex cap. si clericus laicum, cap. licet ex suscepto, de foro comp. Ita Cochier, part. 1. cap. 50. num. 7. & cap. 26. num. 1. 2. & DD. communiter in cap. cum contingat, de foro comp. asserentes, merum & mistum imperium prescribi posse ita, ut facile iudex Ecclesiasticus laicam jurisdictionem prescribere possit, licet non è converso, ex cap. significaverunt. Neque dicas cum aliquibus, prædicta tunc esse vera, quando datur scientia Principis, nec sufficere scientiam officialium, ut tradit Capycius decis. 57. nam hoc procedit cum subditis & vassalis, qui non possunt adversus superiorem prescribere, non autem cum Ecclesiasticis, per ea, quæ adducit Abbas in cap. cum nobis de prescript. & alibi. Ita Cochier. ubi sup. cap. 3. num. 3. p. 4. tr. 1. ref. 53.

Et Conservatores Religiosorum possunt capere eorum debitorum laicos.

9. Conservatores Religiosorum secundum Portellium v. Conservatores num. 7. & Rodriquez in compens. resolut. 33. num. 12. 22. contra Cabædum lib. 3. cap. 1. num. 4. procedere possunt contra eorum debitores etiam laicos, quia in cap. fin. de offic. deleg. conceditur talibus posse cognoscere de manifestis injuriis & violentiis, ubi injuria sumitur non solum pro contumelia, sed pro omnino, quod est contra jus, & infert damnum monasterio. Sed in contrarium est, quod exactio debiti requirit strepitum & figuram judicii: Conservatores vero secundum Tridentinum non possunt habere Tribunal erectum. Ita Cevallos de cogn. per viam viol. part. 2. quest. 20. num. 16. Ad ipsos tamen pertinet causa animalium Religiosorum facientium damnum in alienis agris. Ita Portell. ubi supra num. 9. part. 3. tractat. 1. resolut. 20.

10. Clericus autem semper coram Ecclesiastico conveniri debet, etiam pro evictione. Ita Tamburinus de jure Abbat. tom. 1. disputat. 15. quest. 29. num. 25. Vide infra verb. iudex laicus. Quod si lis mota fuerit contra laicum, qui rem emit à Clerico, & Clericus resistat defensionem emptoris, tunc non potest causam trahere ad Ecclesiasticum vide Molinam de just. tom. 2. tractat. 2. disputat. 380. num. 55. part. 3. tractat. 1. resolutione 22. Iudex etiam Ecclesiasticus cogere debet Clericum pro restitutione pecuniæ ipsi liberatæ cum cautione de restituendo, si creditor anterior compareat. Ita Marinus resolutione quot. cap. 206. part. 4. tractat. 1. resolut. 56. in fine. Et cogere etiam Clericum emphyteutam pro solutione laudemii. Ita Burgius de laudem. part. 3. inspect. 1. num. 4. contra Cassaneum consuet. Burgund. rub. 11. §. 1. ibid. resolutione 111. §. Et tandem.

Et universales liter in omnibus causis Clericorum.

Etiam si cogendi sint ad restituendam pecuniam sibi liberatam cum cautione, &c.

Vel ad solvendum laudemium.

11. Iudex Ecclesiasticus cognoscere debet, utrum quis gaudeat immunitate loci sacri, vel nō, ex cap. fin. de immunit. Eccles. & ex cap. Episcopo 17. quest. 4. & alibi & tandem ex Bulla Gregorii XIV. postquam non est amplius de hac re dubitandum. Ita Lotharius de benefic. tom. 1. lib. 1. quest. 13. num. 96. & alii contra Pereyram part. 2. cap. 59. num. 12. Ratio autem est, quia causa immunitatis, utpote Ecclesiastica, tractari debet à iudicibus Ecclesiasticis. Nec obstat quævis contraria consuetudo, quia prædicta Bulla revocat omnes contrarias consuetudines. Ita Tullius verb. Immunitas conclus. 59. à num. 19. contra Corream relect. de immunit. parte 1. num. 18. Nec item obstat, quod Episcopi & Pontifices tali consuetudini quandoque non contradicant. Non enim consentiunt, sed simulant, ad vitandum majus malum. Ita Laudensis decis. Piran. 36. num. 265. part. 1. Unde enim cognitio, an locus sit sacer, vel nō pertinet privative ad Ecclesiasticum. Ita Giurba consil. 10. num. 7. & patet ex cap. ex parte, de verb. sign. part. 4. tract. 1. resolut. 49.

Et an locus sit sacer, vel nō.

Et non revera
reus captus
fit de loco
sacro, dum
et satellites
negant.

Et tunc non
facile debet
his credere.

Nec stare
processui ju-
dicis laici
probandis non
gaudere.

Maximè si tiam, quod Clemens VIII. in bre-
adeft aliquavi directo ad Archiepiscopum Panor-

12. Ad Ecclesiasticum etiam per-
tinet cognoscere, quando reus dicit
se captum in loco sacro, negantibus sa-
tellitibus: Quia hæc causa est accessoria
immunitati, & accessorium sequitur na-
turam principalis. Et deinde in cap. si ju-
dex, de sentent. excomm. in 6. deciditur,
quod reus captus à satellitibus affir-
mans se esse Clericum, pro Clericatus
cognitione remitti debet ad Ecclesia-
sticum: ergo idem in casu nostro, cum
sit par ratio, & æqualis possessio
pro satellitibus Curie laicalis. Ita Pere-
grinus de immunitatibus cap. 13. num. 18.
& novissimè Novarius summ. Bullar. tit.
de immunitat. num. 95. Advertit hic De-
cianus tractat. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 29.
num. 10. ex multis, quod Episcopus in
hoc non debet facile credere birruariis,
cum agatur de præjudicio tertii. Itaque
considerabit circumstantias, quas addu-
cit Peregrinus ubi supra numero 16. p. 3.
tract. 1. resol. 32.

13. Sed quid, si Iudex laicus fecerit
processum an reus gaudeat immunitate,
vel ne? Debetur Ecclesiasticus
stare illi processui? Affirmat Giurba
conf. 50. numero 2. Sed negandum est
cum Ambrosino cap. 11. numero 12.
& omnibus ferè scribentibus post Bul-
lam Gregorii, in qua talis cognitio
judici Ecclesiastico expressè commit-
titur: nam quando delegatur cognitio
causæ, intelligitur etiam delegata po-
testas sumendi probationes super illa
causa, cap. præterea, de off. deleg. Et præ-
terea ex communi Juristarum apud
Clarum §. final. question. 36. numer. 49.
Iudex Ecclesiasticus non tenetur stare
processui condito per judicem sæcula-
rem, quia acta instructorii unius judicii
in alio non probant, nisi inter easdem
personas, & in eisdem causis, ex cap.
inter dilectos, §. in omnibus, de fide instru-
ment. Et hoc à fortiori procedit, quan-
do urgeret aliqua suspicio contra testes
examinatos à iudice laico, vel Epil-
copus esset dubius de fidelitate pro-
cessus. Nec facit contra hanc senten-

mitanum dicat: Summaridè, simpliciter, præsumptio
extrajudicialiter, & quantum pro exone-
ratione tua conscientia sufficere tibi vide-
bitur. Nam non propterea tollitur sub-
stantia probationis, sed solum proban-
di modus per longum tempus. Ita No-
varius summ. Bull. tit. de immunitat.
numero 81. Vel dic, quod ibi certo con-
stabat de delicto, & solum erat dubium,
an reus gauderet immunitate: unde Pon-
tifex ne videretur approbare processum
judicis laici, dispensavit pro eo casu,
ut Archiepiscopus reos traderet præ-
missa informatione summaria: unde non
est idem faciendum in omnibus casibus.
part. 5. tractat. 1. resolutione 9. & obiter
olim. part. 4. tractat. 1. resolutione 112. in
fine.

14. Ad hoc verò, ut Iudex Eccle-
siasticus tradat reum brachio sæcula-
ri, non sufficiunt indicia, & conjectu-
ræ, quod non gaudeat immunitate,
sed requiritur probatio conclusiva:
nam in Bulla dicitur: *constitit verò de re,
delicto.* Et præterea, quando lex requi-
rit probationem, intelligenda est de
vera, non de præsumptiva: nam quan-
do hanc vult sufficere, id exprimit,
ut facit cap. pro humani, de homicidio
in 6. & alia. Rursus Ecclesia habet jus
defendendi delinquentes ad se confu-
gentes præter delicta excepta, & deli-
nquentes habent jus ne præter talia
delicta extrahantur, quo jure Prælatus
injustè utrumque privabit, si certò non
constet esse casum exceptum. Maximè
quod ad tollendum jus acquisitum re-
gulariter requiritur plena probatio,
ex Baldo in l. iudices numer. 2. cap. de
judiciis. Reliquas rationes invenies pe-
nes Palaum tom. 2. disputat. un. punct. 13.
numer. 8. & Sanchez opuse. tom. 2. lib. 6.
cap. 1. dub. 12. numer. 2. nostram senten-
tiam tuentes. Quibus adde novissimè
Ciardinium controvers. forens. cap. 10. à
numer. 61. fusè ac solidè de hac quæstio-
ne tractantem, & ad brevem Clement.
VIII. supr. citat. respondentem. Castil-
lus decis. 156. numer. 9. & alii docent,
probationem sufficienter ad torturam
super delicto, sufficere etiam ut decla-
retur

Non etiam
debet remit-
tere, nisi con-
vincatur,
non gaude-

retur non gaudere immunitate, *part. 3. tractat. 1. resolutione 38. part. 4. tractat. 1. resolutione 112. in fine & parte 5. tractation. 1. resolutione 9. paragraph. Notandum.*

Quod si Episcopus iudicat pro reo, non potest iudex laicus appellare. 15. Adverte hic, quod si Episcopus in tali casu fert sententiam in favorem rei, non potest iudex laicus de tali sententia appellare. Ita Peregrinus *de immunit. cap. 16. numer. 33. contra Farinacium de immunit. cap. 22. num. 372. part. 3. tractat. 1. resolutione 38. & part. 4. tractat. 1. resolutione 97. in fine.* Item si iudicat in favorem iudicis laici, negat Guazzinus dari appellationem. *resolutione 97. citat. Navarius summ. Bull. tit. de immunit. numer. 96.* ait, iudicem Ecclesiasticum in tali cognitione non teneri citare reum, & testatur sic praticari in Curia Archiepiscopali Neapolis. Sed Peregrinus *de immunit. cap. 3. num. 9.* & post illum Palauus *tom. 2. disput. unic. punct. 13. numer. 11.* contrarium docent, & praxim contrariam, si alicubi extat, abrogandam esse, utpote jure naturali contrariam. Sed, quidquid sit de hoc, certum est, quod si reus sponte compareat non citatus, & audiri petat, omnino audiendus est, & quousque audiatur, potest se opponere sententiae Episcopi declarantis, non gaudere immunitate: nam agitur de ejus prejudicio, & de jure natura competit ei defensio. Ita Palauus ubi *supra part. 4. tractat. 1. resolut. 112.*

Et an debeat illum citare? 16. Iudex Ecclesiasticus est competens in dubio, cuius sit iurisdictio. Vide *verb. Opinio numer. 11.* Et si causa decisa sit per duos iudices, unum laicum & alium Ecclesiasticum, appellatio ad Ecclesiasticum ferenda est. Tum quia dignior trahit ad se minus dignum. Tum etiam, quia cum agatur de iustitia iudicium arbitrarium, quorum alter est Ecclesiasticus, & non subiectus potestati laicali, non potest appellatio fieri coram laico. Ita Felinus *in cap. 5. de prescripte numer. 6. part. 4. tractat. 2. resolutione 54 & part. 7. tractat. 10. resolut. 5.*

Potest sup- 17. Item Iudex Ecclesiasticus potest

supplere defectus iudicis laici in administranda iustitia in causis, quae aliis sibi de jure non competent, & iudicem laicum compellere, ut suo munere recte fungatur. Nam spectat ad commune bonum, & fidelium pacem, ut possit haberi recursus ad iudicem Ecclesiasticum, saltem ut peccata publica corrigantur. Et Praelatus Ecclesiasticus potest iudicare de peccatis omnium ovium suarum, juxta *cap. novit. de iudic. & alia.* Non potest vero iudex laicus, ut infra dicemus, supplere defectum Ecclesiastici, quia hic non est ejus subditus. Nec ille habet parem cum isto potestatem. Et tandem munus defendendi innocentes magis incumbit Praelatis Ecclesiasticis, quam iudicibus & Magistratibus secularibus, ut docet Gloss. in *cap. Regum 25. quasi. 5.* Ita Barbosa *collect. tom. 1. lib. 2. tit. 2. c. 10. num. 2.* cum multis aliis ad ipsum. *part. 3. tract. 1. resolutione 25. & part. 5. tract. 1. resolutione 13. §. Vrget.*

18. Quod si iudex Ecclesiasticus usurparet quandoque iurisditionem laicalem, vel alia regalia, non posset à iudice laico puniri, neque quoad bona. Et quamvis ex doctrina Innocentii in *cap. cum olim el. 1. de restit. spol. & in cap. cum dilectus de poenis,* ordinario competit iurisdictio in extraneos impediens suam iurisditionem, per *cap. 1. de off. deleg. hoc non procedit quoad iudices laicos contra Praelatos Ecclesiasticos, quia non licet superiorem ab inferiore puniri: neque quoad bona; quia Clerici exempti sunt etiam quoad bona; etiam patrimonialia.* Ita Bonacina *in Bull. Coen. disput. 1. question. 18. punct. 3. numer. 12.* & alii contra Bobadillam *tom. 1. lib. 2. cap. 18. numer. 60.* & alios Vide *verb. Gabellas solvere.* quod si alicubi contrarium in hac re praticatur. putat Megalius *in 3. part. lib. 3. cap. 11. nu. 12.* fieri cum expressa licentia Summi Pontificis. *part. 4. tit. 1. resolutione 77.* Idem dic, si Clericus impediret, aut resisteret iurisditioni laicali. Vide infra *verb. Iudex laicus, num. 2.*

19. Iudex Ecclesiasticus potest implorare

plere defectus iudicis laici in administranda iustitia.

Et illum cor pelleret ut suum munus recte obeat.

Et si quandoque iurisditionem laicalem, vel alia regalia usurparet, non posset à iudice laico puniri. Nec quoad bona.

Potest perorare

re brachium rare contra suos reos brachium sæcula-
 re pro executione suæ sententiæ. Nec
 antequam ad teneatur præmittere censuras, & tunc
 censuras de- brachium petere, cum censura non pro-
 veniat, derunt: quia omnia jura dicunt posse
 illos implorare brachium sæculare, si ne-
 cesse fuerit, si opus fuerit. Ita Moneta de
 jud. cons. cap. 8. num. 768. & alii contra
 Covarruviam pract. 99. cap. 10. num. 1.
 Ad cap. de off. ordin. cap. delicto. de sen-
 tent. excommun. in 6. & cap. cum ab ho-
 mine. de jud. respondetur, quod non pro-
 cedunt in proprio casu. Vel melius, quod
 postea correctæ fuerunt, præsertim per
 Tridentinum sess. 15. c. 5. & sess. 25. cap. 3.
 de reform. Nota etiam cum Barbosa. col-
 lect. tom. 2. lib. 6. tit. 26. cap. 2. num. 8. quod
 si iudex laicus brachium præstare ne-
 gligat, cogi potest ab Ecclesiastico per
 excommunicationem. part. 1. tract. 2. re-
 solutione 121.

20. An iudex Ecclesiasticus excom-
 municatus validè excommunicet. Vide
 verb. Excommunicationis, n. 51.

IUDEX LAICVS.

Iudex laicus non potest se intro-
 mittere in causis Ec-
 clesiasticis, vel Ecclesia-
 sticorum. Ex quocumque
 prætextu.

1.† Iudex laicus non potest se intro-
 mittere in causis Ecclesiasticis,
 vel Ecclesiasticorum, & hoc sub pœna
 excommunicationis lata in Bulla Cœ-
 næ Domini. Nec excusatur prætextu,
 quod non sit in sua Provincia accepta-
 ta. Vide verb. Lex. Neque consuetudine,
 contraria quantumcumque immemo-
 rabili. Neque etiam excusatur ex tole-
 rantia Summi Pontificis: quia simplex
 tolerantia, saltem dum superior commo-
 dè obstat non potest, non inducit pri-
 vilegium, ex cap. Cum jam dudum, de
 præbend. Adde, quod non potest allegari
 tolerantia, cum Bulla Cœnæ excludat
 omnes prætextus. Ita Bonacina in Bull.
 Cœn. tom. 3. disput. 1. q. 15. punct. 4. §. 1. n. 5.
 Vide verb. Consuetudo à n. 2. † part. 7. tra.
 resol. 18.

Et in primis non potest punire
 Cleri- 2. Igitur in primis non potest punire
 stes Ecclesiasticos, impediētes, aut refi-
 stentes jurisdictioni laicali: quia sunt

exempti ab ejus jurisdictione, etiam cum ejus ju-
 quoad bona; nam bona gaudent privile-
 legio personæ. Unde neque punire eos
 potest pœna pecuniaria; præsertim, quod
 talis pœna applicari deberet fisco, unde
 causa esset criminalis ex gloss. in l. 3. ff. de
 sepult. violat. quam cum Ecclesiasticis ex
 Bulla Cœnæ non potest cognoscere. Ita
 Megalus in 3 part. lib. 3. cap. 11. numer.
 23. contra Bobadillam. tom. 1. lib. 2. cap.
 18. numer. 84 part. 4. tractat. 1. resolutio-
 ne 79.

3. Et multò minùs punire potest eos, Reverentia
 quod reverentiæ signa non illi exhibue-
 rint, aut coram ipso deliquerint. Ita et-
 iam Megalus ibi. lib. 3. cap. 11. numer. 35. con-
 tra Bobadillam ibid. numer. 89. part. 5. tr. 1.
 resolutione 56 part. 1. tractat. 2. resolutione
 26. Nec si coram ipso pejeraverint, licet
 Ecclesiasticus possit punire laicum cor-
 am se pejerantem: quia laicus ratione
 perjurii sit subditus Ecclesiastico, mi-
 nimè verò Clericus laico. Ita Afflic-
 ctus decis. 219. Ap. verò talis Clericus
 puniri possit à suo Prælato, vide Ric-
 cium tractat. 4. decis. 81. part. 3. tractat. 1.
 resolutione 60.

4. Item nec punire potest aliquo Crimen laicæ
 modo Clericos, vel alios Ecclesiasti-
 cos crimen laicæ majestatis committen-
 tes. Ita declaravit Clemens VIII. in
 quadam rebellione Regni Neapolis.
 Unde ibi ait Genventis hunc casum
 esse decisum, & contrariam constitu-
 tionem, quæ extabat à Principe laico,
 nullius esse roboris. Nec obstat quan-
 tumvis antiqua consuetudo, quia jurif-
 dictio Ecclesiastica non potest cadere
 in laicum. Ita Belletus part. 1. titul. 3. §.
 1. numer. 4. & DD. communiter con-
 tra Ramirez de leg. reg. §. 27. numer. 11.
 qui cautè legendus est. part. 1. tractat.
 2. resolut. 20. & part. 3. tractat. 1. resolutio-
 ne 30.

5. Rursus non potest iudex lai-
 cus, punire Clericum delinquentem
 in officio sæculari. Quia Bulla Cœ-
 næ loquitur universaliter, & excipit
 solum casus in jure expressos, exceptio
 verò firmat regulam in non exceptis.
 Et quamvis Clericus talia officia assu-
 mendo